

gospodarske, obrtniške in narodne.

izhajajo vsak petek ter stanejo v tiskarni prejemanje za celo leto 3 gld. 50 kr., za pol leta 1 gld. 75 kr. in za četrt leta 90 kr., — po pošti prejemanje pa za celo leto 4 gld., za pol leta 2 gld. in za četrt leta 1 gld. — Za prinašanje na dom v Ljubljani se plača na leto 40 kr. Naročnino prejema upravništvo v Blasnikovi tiskarni. — Oglase (insetate) vzprejmlje upravništvo, in se plača za vsako vrsto za enkrat 8 kr., za dvakrat 12 kr., za trikrat 15 kr. — Dopisi naj se pošiljajo uredništvu „Novic“.

V Ljubljani 4. avgusta 1899.

Politiški oddelek.

Pomočniki nemških obstrukcionistov.

Naznanilo, da prirede slovenski krščanski socialisti v Ljubljani shod, na katerem mislijo protestovati proti vporabi § 14. za uveljavljenje nagodbe v obče in zlasti proti novemu davku na sladkor, je v krogih nemških obstrukcionistov obudilo veliko radost.

„Heil — Heil — vpije vse vprek slovenskim krščanskim socialistom. „Nemci nismo več ozamljeni v boju proti slovansko-klerikalni večini — zdaj so se začeli tudi slovenski krščanski socialisti dvigati proti tej večini, ki je kriva, da Nemci ne pridemo na krmilo, zdaj se hočejo tudi slovenski krščanski socialisti bojevati z roko v roki z nami, z Wolfi in Schönererji, s Funketi in Pergelti, s Kaiserji in Schwegli, ker bi jim bilo ljubše, da smo mi v večini, kakor da so v večini njihovi lastni zastopniki.“

In Nemci se po vsi pravici vesele, da hočejo slovenski krščanski socialisti dne 6. avgusta t. l. uprizoriti protestni shod. To je zanje pravi terno. Baš v trenutku, ko mobilizujejo zadnjega moža proti Slovanom, ko se pripravljajo na odločilni boj mej Slovanstvom in Germanstvom v naši monarhiji, prav v tem trenutku jim hite na pomoč slovenski krščanski socialisti!

Protest krščanskih socialistov slovenskih proti nagodbi je politična otročarija, še več, je prava pravcata politična neumnost, ker ne more imeti prav nobenega drugega vspeha, kakor da se napelje voda na mlin nemške obstrukcije, da se podpre na sebi jako klavrno in slabotno stališče naših največjih sovražnikov.

Naši nazori o nagodbi in o novem davku so znani. Nismo jih prikrivali, nego jih brez ovinko izrekli. Ali zaradi teh šest krajcarjev davka na sladkor podirati desnico, podirati in razdirati s tolikimi težavami ustvarjeno parlamentarno večino, od katere smemo pričakovati, da vstvari lepše razmere, nego so dosedanje v naši dr-

ni polovici, čim pride sploh do besede in v položaj, kaj storiti, to je nespametno, to je — naj se nam oprostí trda beseda — politična oslarija.

Ali si morda domišljajo slovenski krščanski socialisti, da pride Liechtenstein na krmilo, ako se združeni nemški opoziciji posreči, strmoglaviti Thuna in Kaizla? Ne bodite vender tako otročji! Kak Plener, kak Chlumecy, kak Schwegel ali kak Aerenthal se morda povzpne na krmilo, na vsak način pa mož po volji Schwegla in Steinwenderja. Ali se res tako mudi slovenskim krščanskim socialistom, da bi pomagali tem najljutejšim, tem strupenim sovražnikom na krmilo? Ali nimajo druge želje, kakor da bi njih in ž njim ves slovenski narod zopet začeli bičati s škorpionji?

Vlada se je na vse možne načine trudila, da omogoči parlamentarno obravnavo o nagodbi. Storila je vse kar je bilo v njenih močeh, da to doseže, a ni se ji posrečilo. Kdo jej more torej zameriti, če je največji državni interes postavila nad vse druge obzire in pomiselke, če se je v interesu celokupne monarhije in v interesu dinastije odločila, da uveljavi nagodbo s § 14? Noben pameten človek. Samo Nemci jej to zamerijo, ker jim je s tem vzela vlada vpanje, da se pri tej priliki zopet povzpnejo do vladanja, in pa — slov. krščanski socialisti.

Novi davek na sladkor je res trd, ali ta davek se ne sme ločiti od celokupne nagodbe. Cela nagodba je ugodnejša od prejšnjih, zlasti še od tistih, ki so jih sklenili nemški liberalci. Nekateri davki so se pač povišali, zato pa so se na drugi strani dosegle ugodnosti. Ali vedo krščanski socialisti, kako velikega pomena je odprava mlinskega obrata. Če ne vedo, naj vprašajo svojega voditelja dr. Kreka. Ta ve dobro, da je to pridobitev, ki pomeni lepe milijone za našo državno polovico, in ki je neizmerne važnosti za vse kmetijstvo. In tacih pridobitev je še več v nagodbi in zagotovljeno je tudi, da se premeni kvota, in da se torej poveča ogrski prispevek k skupnim izdatkom naše monarhije.

Sicer pa bi mi vprašali naše krščanske socialiste le jedno: Kaj mislite, če se nemški opoziciji, kateri hite zdaj na pomoč, posreči, doseči s svojimi protesti, da odstopi sedanje ministerstvo in da pride na krmilo nova vlada, da bo ta nova vlada preklicala nagodbo in odpravila davek na sladkorju? Tako neumnega človeka menda niti mej analfabeti ni, da bi kaj tacega pričakoval. Nagodba je dogovor mej obema državnima polovicama in ta nagodba ostane v veljavi dokler ne poteče ali dokler je državni zbor ne odobri, in niti črka te nagodbe se ne spremeni, naj bo minister Peter ali Pavel. Če izvoli cesar družega ministerskega predsednika, bo prvi ukaz, bo pogoj imenovanja, da ostane dogovorjena nagodba v veljavi brez naj manjše spremembe.

Če bi se izpolnilo, kar žele krsčanski socialisti, kakor logično sklepamo iz njihovega protestnega shoda, da bi sedanje ministerstvo padlo in da bi se razgnala „slovansko-klerikalna“ večina v parlamentu: Kaj bi se zgodilo? Nova vlada bi akceptirala nagodbe in bi slovanske narode pritisnala ob zid, kakor so jih pritiskala nemško-liberalna ministrstva, pritisnila tako močno, da bi jim sape zmanjkalo. To bi bil jedini uspeh premembe v vladi, posledica nemške zmage. Kdor tega ne vidi, je političen otročaj, zato pa moramo odkrito povedati, da smo strmeli, ko smo čuli, da hite krščanski socialisti na pomoč Sckönererju in Adlerju, in moramo dvomiti o politični resnosti te sicer simpatične stranke.

Politični pregled.

Boj proti nagodbi. — Nemška opozicija hoče na vsak način ustvariti velik ustavni konflikt radi uveljavljenja nagodbe s § 14. Na vseh koncih in krajih prireja protestne shode, mestne občine se oglašajo s protesti in časniki skušajo ljudi kar mogoče razburiti. Ker stoje na čelu vsemu temu gibanju socialni demokratje, utegne ta sistematična gonja provzročiti še vihar. Kaže se, kakor da bi se pripravljala revolucija. Nemei seveda kriče na vse grlo, kakor da jih vlada silno zatira, ker se zdaj nemški listi radi ščuvajočih člankov večkrat konfiskujejo, in ker je vlada razpustila nekaj shodov. Resnica pa je, da postopa vlada jako obzirno proti nemški obstrukciji. Ko so bili nemški liberalci na krmilu, so slovanske liste vse drugače preganjali. Takrat so jih tudi subjektivno preganjali in nad sto slovanskih časnikarjev je moralo v ječo, ker so pisali proti vladi. Sicer pa je jako značilno za nemško obstrukcijo, da se nemško-liberalni veleposestniki nečejo pridružiti protestom njihovih zaveznikov proti § 14.

Ministrski predsednik grof Thun se baje pripravlja na odstop. Razni listi hočejo vedeti, da se je odločil za uveljavljenje nagodbe s pomočjo § 14 v polni zavesti, da mu po tem koraku ne bo dolgo obstanka. Grof Thun — tako se za-trjuje — si šteje v veliko patrijotično zaslugo, da je vzlje nemški obstrukciji ohranil dualizem in preprečil personalno unijo, da je imel pogum, uveljaviti nagodbo s § 14. dasi ve, da mu po tej odločbi ne bo več dolgo sojeno, vladati našo državno polovico. Meni se, da ostane grof Thun še toliko časa na krmilu, da se uveljavijo vse nagodbene predloga, potem pa, da se umakne. Koliko je na teh poročilih istine in koliko je kombinacije, tega pač sedaj še ni možno reči.

Starostna zavarovalnica za zasebne uradnike.

Te dni so poročali listi, da je v ministrstvu notranjih del že izgotovljen zakonski načrt o uvedbi splošnega in obligatornega zavarovanja zasebnih uradnikov vseh kategorij. Mej te so všteti tudi državni uradniki, ki sedaj nimajo pravice do pokojnine. Zavarovan bo moral biti vsak zasebni uradnik, ki je dopolnil 18 in ni prekoračil 50 leta. Poleg zavarovanja za starost bo skrbjeno tudi za slučaj onemoglosti, za vdove in sirote. Premije se bodo plačevale po razmerju službenih prejemkov in sicer polovico podjetnik in polovico zavarovalnice. Nabrano gradivo, ki je služilo vladi za podlago novemu načrtu, je v marsikaterem oziru zanimivo. Našteli so po vsi državi 99.537 privatnih uradnikov. Od teh jih je 3920 ženskega spola. 61.900 teh službencev je pri obrtnih in trgovinskih podjetjih, 17.154 pri poljedelstvu in gospodarstvu, nad 8000 pa pri odvetnikih in notarjih. Oženjenih je 55.600 zasebnih uradnikov, ki imajo skupaj 108.000 otrok.

San Domingo. „Agence Havas“ je sporočila, da je dne 26. julija zvečer neki zločinec vstrelil predsednika republike San Domingo, generala Heureusa, ko je bil ta zatopljen v razgovor z dvema prijateljema. Ustreljeni predsednik je na mestu obležal mrtev. Kaj je napotilo napadalca do tega koraka, doslej še ni znano; gotovo je le, da vlada v republiki vzlje temu umoru popoln mir, kar je toliko čudnejše, ker je zgodovina te republike bogata raznih bojov. Umrjeni predsednik je bil v februarju 1897. že četrtič izvoljen za predsednika, kar se mora z ozirom na razmere v srednje in južno ameriških republikah imenovati nekaj prav posebnega.

Filipinski ustaši so doslej, kakor je šele zdaj razvidno, imeli veliko srečo v boju pri Amerikancem. Ti so si aneksijo filipinskih otokov in ukročenje domačega, po neodvisnosti hrepenečega prebivalstva, pač vse drugače predstavljali. V istini so bili Amerikanci doslej v vseh bojih proti Filipincem grdo pobiti. Zjedinjene države so v toliko večji stiski, ker niso vstanu, spraviti v kratkem toliko veliko armado na noge, kakor bi bila potrebna za zmago. Lahko se celo zgodi, da ustaši Amerikance še popolnoma preženo s Filipinskih otokov.

Srbija. — Naglo sodišče se še ni začelo pečati z „zaroto“ proti razkralju Milanu. Uzrok je menda ta, da Milan tistim „zarotnikom“, katere želi spraviti pod zemljo, ne more ničesar dokazati. Knežević je, kakor poročajo listi, vse svoje obdolžitve preklical in hoče pred sodiščem razkriti, da ga je Milan za atentat najel. Vsled tega razglašajo srbski oficijozni, da je Knežević v ječi zblaznel, mej tem pa jako marljivo iščejo krivih prič. Razni listi, zlasti novosadska „Zastava“ so razkrili, kako je celo prvi tajnik kraljev v Zemunu nagovarjal, ljudi za krivo pričevanje proti Pasiču in Tausanoviču. Vzlje temu pa je še nekaj upanja, da se tudi Milanu ne posrečil izvršiti njegove naklepe in sicer vsled tega ne, ker je Rusija na straži in ta vendar ne bo in ne more dopustiti, da bi Milan ugonobil najzvestejše njene pristaše.

Italija. — Proti naraščajoči ljudski nevolji se skuša vlada braniti z najskrajnejšimi sredstvi. Obstrukcija v zbornici je dala povod, da je vlada protiustavnim potom uveljavila vsakovrstne reakcionarne utesnitve tiskovnega in zborovalnega zakona, za katere odredbe v sedanji zbornici ne dobi večine. Vsled tega se je vlada odločila za razpust parlamenta in za razpis novih volitev.

Mirovna konferenca v Haagu je imela še klavrnější uspeh, kakor se je v prvem trenutku mislilo. Na konferenci sklenjenih konvencij namreč niso podpisale vse države, nego le nekatere. S tem, da te konvencije niso dobile občno veljavo, je postala njih vrednost povsem nična. Nobena država se ne bo držala določb, katerih se njena nasprotenca ne drži. Po vsi pravici se torej trdi, da je imela konferenca popoln fiasko.